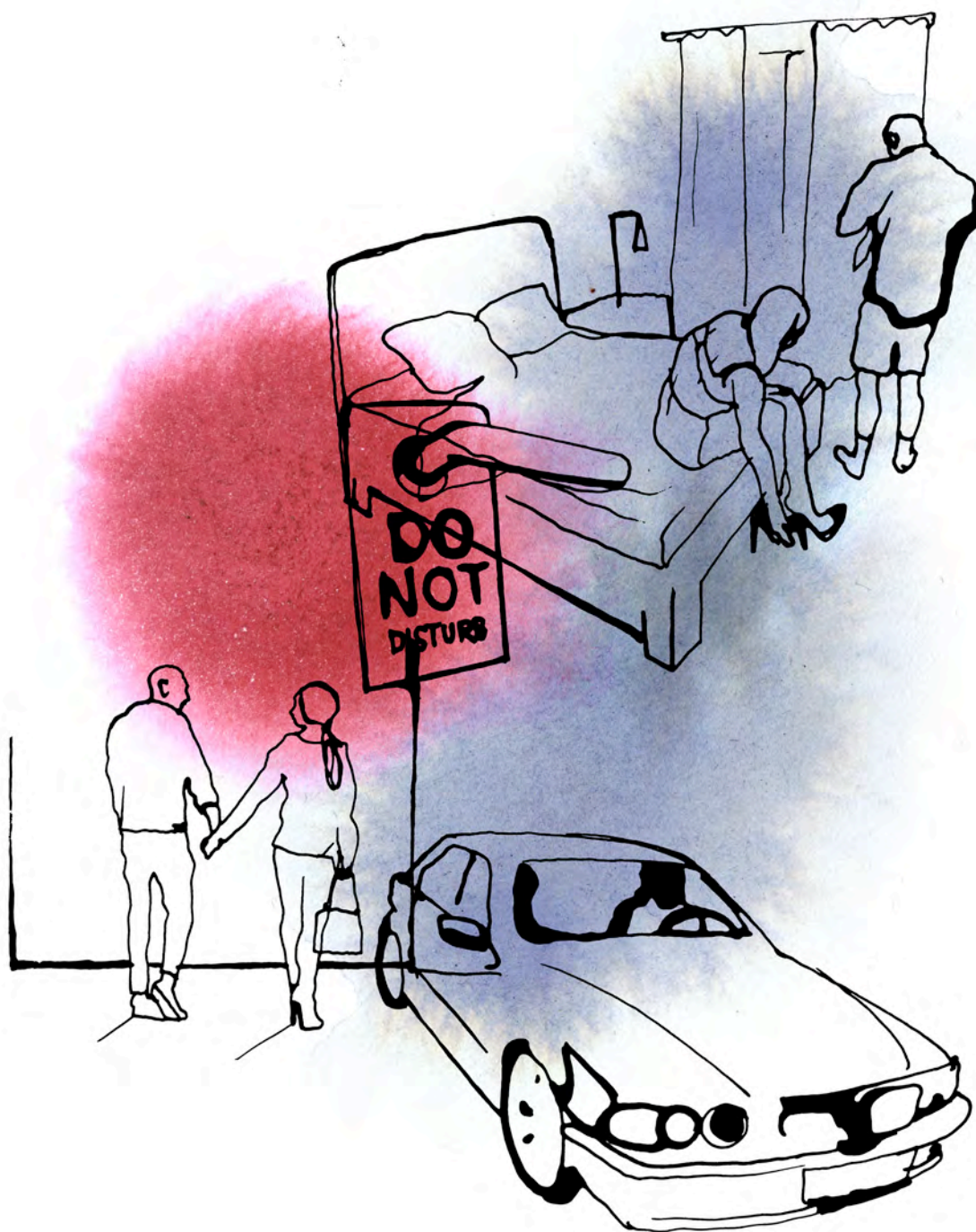

#22

SEXHANDEL

Hur besöksnäring kan motverka prostitution och sextrafficking

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1/ FÖRORD	3
2/ INLEDNING	4
3/ SAMLADE RESULTAT	6
4/ TRE RÖSTER OM SEXHANDEL	9
5/ NO ROOM FOR TRAFFICKING	18
6/ ATT FRÄMJA EN BESÖKSNÄRING FRI FRÅN MÄNNISKOHANDEL OCH PROSTITUTION	23
7/ TIDIGARE FORSKNING	30
8/ REFERENSER	32

1 / FÖRORD

Att motverka sexhandel är en hållbarhetsfråga för svensk besöksnäring. Allt fler svenska hotell och boendeanläggningar tar till åtgärder för att hjälpa polisen att förhindra och anmäla misstänkta fall av sexhandel. Genom mer kunskap och ökad medvetenhet kan besöksnäringen ta ett aktivt ansvar i att motverka och bekämpa denna typ av brottslighet.

Den globala marknaden för sex-trafficking uppskattas generera en vinst på över 99 miljarder dollar årligen.¹ Det är den tredje största marknaden för kriminell handel, bara vapen och droger inbringar mer. Sex-trafficking, det vill säga människohandel för sexuella ändamål, är ett brott globalt och i Sverige är även köp av sexuella tjänster ett brott.

BFUF utlyste våren 2019 medel till forskning på temat Jämställdhet i besöksnäringen. Två av forskningsprojekten som BFUFs styrelse beslutade finansiera var studier om sexhandel; *Att främja en besöksnäring fri från människohandel och prostitution – effekterna på anställdas arbetsmiljö* vid Kungliga tekniska högskolan, KTH, och *No room for trafficking – hotellanställdas strategier för att bemöta och motverka prostitution och människohandel* vid Högskolan Dalarna. Rapporten SEXHANDEL summerar resultat från de två forskningsprojekten.

Tack

Vi vill rikta ett varmt tack till forskarna *Mana Farshid* och *Charlotte Holgersson*, båda docenter vid KTH samt *Maria Thulemark*, doktor i kulturgeografi, *Susanna Heldt Cassel*, professor i kulturgeografi, *Tara Duncan*, professor i turismvetenskap och *Eleonora Rossi*, forskningsassistent, samtliga vid Högskolan Dalarna. Forskningsprojektet vid KTH har haft samarbete med organisationen RealStars. Tack också till *Marie Birgersson*, HRF, *Pernilla Johansson*, Scandic Hotels och *Malin Roux Johansson*, RealStars som låtit sig intervjuas.

Mana Farshid och Charlotte Holgersson. Maria Thulemark.

Stockholm i december 2022 Stina Algotson och Eva Fohlstedt, BFUF

¹ International Labour Organization (ILO).

2/INLEDNING

Allt fler hotell har tagit till åtgärder för att hjälpa polisen och anti-traffickingorganisationer att förhindra och anmäla misstänkta fall av sexköp, prostitution och människohandel för sexuella ändamål (trafficking) och personalen på hotell lyfts fram som nyckelaktörer i de satsningar och projekt som genomförs för att höja medvetenheten och kunskapen om trafficking.

Att prostitution och människohandel för sexuella ändamål äger rum i svensk besöksnäring är ett faktum. Boendeanläggningar blir utgångspunkter för prostitution och taxiverksamhet transporterar både brottsoffer och förövare. Detta är två exempel på hur svensk besöksnäring möjliggör brott. Genom mer kunskap och ökad medvetenhet kan detta förhindras och besöksnäringen kan ta ett aktivt ansvar i att motverka och bekämpa denna typ av brottslighet.

Hotellnäringen kan genom att bedriva ett aktivt arbete mot prostitution och människohandel hålla prostitution och människohandel borta från hotellen och därmed erbjuda en trygg plats för såväl anställda som gäster. Neringen kan också verka för att minska förekomsten generellt i samhället. Detta är i linje med två av FN:s globala hållbarhetsmål: Mål 5 om jämställdhet, som bland annat innebär att all form av våld mot kvinnor och flickor, inklusive sexhandel och sexuell exploatering, ska upphöra, och mål 8 om anständiga arbetsvillkor och ekonomisk utveckling, vilket bland annat innebär att all form av tvångsarbete, modernt slaveri och sexhandel ska elimineras och att riktlinjer för hållbar turism borde utarbetas och implementeras till 2030. Att motverka prostitution och människohandel är därmed en hållbarhetsfråga för hotellnäringen.

Rapporten SEXHANDEL presenterar resultat från två forskningsprojekt:

Att främja en besöksnäring fri från människohandel och prostitution – effekterna på anställdas arbetsmiljö vid KTH och

No room for trafficking – hotellanställdas strategier för att bemöta och motverka prostitution och människohandel vid Högskolan Dalarna.

Båda projekten har studerat hur chefer och anställda på svenska boendeanläggningar påverkas av och hanterar händelser då prostitution och människohandel för sexuella ändamål äger rum på arbetsplatsen. Studien *No room for trafficking – hotellanställdas strategier för att bemöta och motverka prostitution och människohandel* har till största delen utgått ifrån slumpmässigt utvalda boendeanläggningar. Studien *Att främja en besöksnäring fri från människohandel och prostitution – effekterna på anställdas arbetsmiljö* har tagit utgångspunkt i hotell som på olika sätt tagit initiativ för att motverka prostitution och människohandel.

Begrepp

I rapporten används begreppet sexhandel övergripande för prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Prostitution

Prostitution är att minst två parter säljer och köper sexuella tjänster där ersättning är en förutsättning. Ersättningen kan vara monetär, alltså betalning i pengar, men

kan också bestå av boende, mat, droger, kläder eller annat av värde. Sverige har sedan 1999 lagstadgat om förbud mot köp av sexuella tjänster (Brottsbalken 6 kap 11 §). Vid inrättandet var detta den första lagen i världen i sitt slag. Flera länder har därefter instiftat samma eller liknande lagar för att minska prostitution. Utgångspunkten är alltså att kriminalisera köp, men inte försäljning, av sex.

Människohandel för sexuella ändamål

Människohandel för sexuella ändamål, så kallad sextrafficking, är en olaglig verksamhet som innefattar att rekrytera, inhysa, transportera, erhålla eller tillhandahålla en person i syfte att sälja sexuella tjänster. Den är ofta en del av den organiserade brottsligheten. År 2002 blev människohandel för sexuella ändamål ett brott i Sverige.

Det är oftast kvinnor som utsätts för människohandel för sexuella ändamål. I Sverige omfattar den främst kvinnor som kommer till Sverige från andra länder. De är ofta införstådda med att de ska arbeta i prostitution, men blir lurade när det gäller villkoren vilket kan leda till att de riskerar att bli skuldsatta av människohandlaren.

Den som främjar eller på ett otillbörligt sätt ekonomiskt utnyttjar att en person har tillfälliga sexuella förbindelser mot ersättning döms för koppleri. Det är alltså brottsligt att vid vetskap om prostitution uppehålla ett rum för ändamålet på till exempel ett hotell.

3/SAMLADE RESULTAT

Hotellanställdas förutsättningar och möjligheter

Hotellanställdas arbete och förutsättningar för att motverka prostitution och människohandel på sina arbetsplatser påverkas av *externa faktorer*, *interna faktorer*, *bristfällig kännedom om stöd* samt *samverkan*. De beskrivs mer utförligt i kap 5.

Externa faktorer

Anställda och chefer upplever sig många gånger maktlösa i förhållande till externa faktorer.

- Onlinebokningsföretag försvårar kontroll av gästerna.
- Polisens arbete och engagemang har betydelse – både i positiv bemärkelse som utbildare av hotellpersonal och som upplevt hinder för personalens vilja att göra rätt.

Interna faktorer

- Anställda saknar mandat att agera – interna processen är lång och tidskrävande.
- Brist på bemanning öppnar för brott – särskilt under kväll och natt.
- Säkerhetspersonal saknas.

Bristfällig kännedom om stöd

Det finns flera aktörer som kan ge hotellverksamheterna stöd i att hantera prostitution och sextrafficking. Men få känner till dessa.

Samverkan

Samverkan med andra lyfts av alla som viktig – mellan hotell inom den egna kedjan, på ett lokalt plan med hotell i närområdet, via chatgrupper och plattformar och med polisen.

Chefers initiativ mot sexhandel

Forskarna har dokumenterat initiativ mot prostitution och sextrafficking som chefer på hotell har tagit och identifierat faktorer som påverkar arbete mot prostitution och sextrafficking och deras arbetsmiljö. De beskrivs mer utförligt i kap 6.

Motiv till engagemang

De chefer som intervjuats uppger olika motiv till varför de engagerar sig i frågor om att motverka prostitution och sextrafficking.

- Olagligt med sexköp och människohandel
- Säkerhetsfråga
- Moraliska ställningstaganden och eget engagemang för att bidra till ett bättre samhälle

Initiativ mot prostitution och sextrafficking

Forskarna har identifierat olika initiativ mot prostitution och sextrafficking som riktade sig mot olika grupper. Arbetet som riktade sig mot *anställda* handlade om rutiner, checklistor och utbildningar, kontinuerliga samtal samt samarbete med polisen. Insamlingar och bidrag samt olika former av opinionsbildning var i högre grad riktade sig mot *gäster* och hotellbranschen. Det fanns även initiativ som var direkt riktade mot *personer i prostitution*.

Villkor som påverkar – hotellverksamhet en bransch i förändring

Då det ständigt sker förändringar inom hotellnäringen och aktörer inom prostitution och människohandel hittar nya sätt att bedriva sin verksamhet krävs det ett kontinuerligt utvecklingsarbete inom hotellnäringen för att verka för en bransch fri från sexuell exploatering. I detta utvecklingsarbete är det viktigt att involvera personalen och samarbeta med polis, ideella organisationer och andra hotell och verksamheter inom besöksnäringen. Några villkor som påverkar arbetet mot prostitution och sextrafficking är:

- Nya säkerhetsrutiner
- Sexhandel på andra arenor
- Nya boknings- och betalningsmetoder
- Förändringar kräver uppdaterad kunskap

Ledningens stöd

Intervjuerna pekar på betydelsen av att ledningen tar initiativ eller ger stöd till anställdas initiativ. Det behöver finnas en medvetenhet, kunskap och engagemang bland chefer och stöd såväl från hotelledning, polisen och ideella organisationer som arbetar mot prostitution och människohandel.

Lagstiftning

En tydlig lagstiftning som kriminaliserar sexköp är viktig för att personalen ska kunna agera.

Samarbeten

Polisen

Ett nära samarbete med polisen både i hantering av incidenter, i utvecklingen av egna rutiner och i utbildningen av anställda är viktigt. Att polisen har kompetens i frågor om sexköp och människohandel är också viktigt.

Ideella organisationer

Ideella organisationer är viktiga samarbetspartners i de olika initiativen. De besitter kunskaper om prostitution och människohandel som är värdefulla för hotellanställda att ta del av. De kan involveras i hotellens arbete för att motverka prostitution och människohandel.

Effekter på arbetsmiljön

Enligt intervjuerna är arbetet mot prostitution och sextrafficking viktigt eftersom det bidrar till en tryggare och säkrare arbetsmiljö för de anställda. Dessutom kan arbetet öka chefers arbetstillfredsställelse då de upplever att de bidrar till förbättrad arbetsmiljö för de anställda och till ett bättre samhälle.

Rekommendationer

Utbilda anställda

Utbilda fler anställda i hur prostitution och sextrafficking fungerar, hur man kan upptäcka att det förekommer och vad som ska göras på arbetsplatsen när det upptäcks.

Alla anställda ska ha god kunskap om när och hur de ska kontakta polisen och anmäla misstänkta brott.

Rutiner och befogenheter

Ha tydliga rutiner som enkelt kan föras över till nyanställda.

Ge personalen bra och trygga förutsättningar och befogenheter att agera. Företagens policys, strategier, checklistor för hur eventuella brott ska hanteras är exempel på sätt att enkelt bistå anställda.

Öppenhet och kommunikation

Var medvetna om att prostitution och sextrafficking kan förekomma på alla hotell.

Skapa kommunikationsytor mellan hotell, samt mellan hotell och samarbetsorganisationer, för att dela erfarenheter och utveckla strategier för att hantera och motverka sexhandel.

Ta hjälp av stödorganisationer

Ta hjälp av stödorganisationer för att påbörja eller utveckla redan befintligt arbete.

Exempel på stödorganisationer är: Hotell-och restaurangfacket (HRF), Talita, RealStars, företagshälsovården och Prevent. Kontaktuppgifter finns i kapitel 4.

Samhällsutmaning

Se inte problematiken med prostitution och sextrafficking enbart som ett storstadsproblem. Hotell i hela Sverige bör arbeta med dessa frågor.

4/TRE RÖSTER OM SEXHANDEL

Ett problem som alltid måste finnas på agendan

Marie Birgersson, ombudsman och regionalt skyddsombud på HRF, avdelning Väst.

– Trafficking och prostitution på hotell är brottsliga, kriminella handlingar och en mycket allvarlig fråga. När personal agerar i situationer då detta uppkommer kan de uppleva stress, rädsla, hot och till och med våld. Det är absolut inte acceptabelt. Som anställd ska man känna sig säker och trygg på sin arbetsplats.

Frågan ska ingå i det systematiska arbetsmiljöarbetet

Marie Birgersson är regionalt skyddsombud för HRF avdelning Väst. Hon stöttar mindre arbetsplatser, med färre än femtio anställda, som inte har något eget skyddsombud i arbetsmiljöarbetet.

– Arbetsmiljö är en av HRF:s viktigaste frågor, och detta är definitivt en sådan. Sexhandel på arbetsplatsen påverkar ju personalen som kan bli utsatt för fara i en sån här situation. Om man inte vet hur man ska agera kan det bli stressigt, hotfullt och obehagligt.

Arbetsgivaren är ansvarig för arbetsmiljöfrågorna på arbetsplatsen och skyldig att göra det som behövs för att inte utsätta de anställda för ohälsa. Marie menar att arbetsgivaren måste kommunicera att förekomsten av sexhandel på hotell är en viktig fråga. Och regelbundet prata om det.

– På varje arbetsplats måste det vara tydligt hur situationer med misstänkt prostitution och trafficking ska hanteras. Det bör ingå i det systematiska arbetsmiljöarbetet och frågan bör tas upp kontinuerligt på arbetsplatsmöten. De regionala skyddsombuden kan vara behjälpliga i att aktivt lyfta frågorna och ge stöd

ute på arbetsplatsen. Vi har kunskapen och kan hjälpa till med verktyg. Ombuden kan ta upp det på skyddsronnen, se över hur man arbetar. Vi kan också ge stöd till personal och medlemmar på plats om någon obehaglig situation uppkommit och via företagshälsan kan utsatt personal få samtalsstöd.

Rutiner så att man känner sig trygg

Det vilar ett stort ansvar på personalen att upptäcka prostitution och sextrafficking. Tydliga rutiner och kunskap om hur handlingarna kan identifieras är nödvändiga.

– Receptionspersonal och hotellstädspersonal är särskilt utsatta, men också anställda i restaurangen kan vara med om detta. Det viktigt att arbetsplatsen har tydliga policys och rutiner på plats och att de anställda har stöd från ledningen. Personalen ska veta vilka befogenheter de har att säga ifrån, hur de ska agera, vem de ska kontakta och om och när de ska larma polis eller säkerhetsvakter. Det ska finnas dokument och checklistor.

Utmaningar med digitala bokningar och obemannad check-in

– Idag när många rumsbokningar görs digitalt och man som anställd kanske inte har så mycket kontakt med gästerna behöver man vara extra uppmärksam. Om ett rum är bokat för en gäst och den har med sig ett sällskap vid incheckningen bör man ställa en kontrollfråga om vem som ska bo i rummet. Detta underlättas om hotellet har stängda dörrar på kvällen, när man ofta arbetar ensam. Då kan man avvakta med att släppa in gästen tills det är klargjort vad som gäller. Det kan vara spärren som behövs för att mota detta och det som avgör att människor inte går vidare med själva akten på hotellet.

På hotell där man övergått till check-in på egen hand och obemannade receptioner blir det svårare att upptäcka prostitution och sextrafficking. Ibland är inte någon personal inne på ett hotellrum mellan ankomst och avfärd.

– Många hotell har nya städrutiner, man går inte alltid in och städar rummen mellan ankomst och avresa. Det är upp till gästen att bestämma genom att hänga ut en lapp på dörren. Detta gör det svårare att upptäcka om rummet används för prostitution.

Prostitution och trafficking ska bort från våra arbetsplatser

– Detta är ju en fråga om hur man jobbar tillsammans för att se och lösa ett större samhällsproblem. Vi måste arbeta aktivt med att få bort prostitution och trafficking från våra arbetsplatser. Det är väldigt viktigt att arbetsgivaren tar tag i det här när det sker och att man anmäler. Vi får inte alltid reda på när något hänt, men vi vill så klart gärna veta. Då kan vi vara ett stöd för våra medlemmar.

Marie tipsar

Vad kan HRF hjälpa till med?

När en medlem i HRF ringer eller mejlar om misstänkt brott ombeds denne att anmäla till polisen och prata med chef eller ansvarig på hotellet. Händelsen ska rapporteras så att arbetsgivaren kan följa upp och vidta åtgärder.

Nationellt metodstödsteam, NMT Sverige, ger operativt metodstöd till kommuner, myndigheter och frivilligorganisationer i ärenden som rör prostitution och alla former av människohandel.

Tel: 020 390 000, läs mer på NMTs **hemsida**.

Receptionist hjälpte polisen stoppa sexköpare, Hotellrevyn, 21 november 2022, läs hela artikeln **här**.

Kontakt: marie.birgersson@hrf.net

Vi måste hjälpas åt för att motverka sexhandel på våra hotell

Pernilla Johansson, Scandic Hotels, ansvarig för möten och konferenser i Sverige

– Besöksnäringen är en ofrivillig arena för vår tids slavhandel. Vi behöver lära oss och utbilda oss i hur man kan upptäcka prostitution och trafficking på hotell, men också förstå de bakomliggande orsakerna till varför detta finns. Frågan är viktig för att både våra anställda och gäster ska känna trygghet. Och vi kan göra skillnad. Det vore fel att inte vara engagerad.

Ökad trafik efter pandemin

Pernilla Johansson började arbeta aktivt för att förebygga och upptäcka prostitution och trafficking för över 20 år sedan. Då var hon chef på ett hotell som låg vid Malmkillnadsgatan i Stockholm där det förekom sexhandel. Sen dess har hon drivit frågan oavsett vilken hotellverksamhet hon arbetat för. Efter pandemin har arbetet blivit ännu viktigare.

– Vi ser en ökad trafik på hotellen nu igen efter pandemin. Innan den hade vi blivit bra på att känna igen verksamheten, ringa polis, konfrontera och vara stökiga. Det hade lett till att hallickar och andra börjat att styra bort verksamheten till long stay, Airbnb och till hotell utan bevakning och med obemannade receptioner. Under pandemin var Sverige ett av få länder där verksamheten fortsatte eftersom vi hade öppna gränser. Då skedde inte sexhandeln på hotellen, det hade vi märkt snabbt eftersom beläggningen var låg. Men, nu är den tillbaka.

Utbildad personal skapar stor trygghet

Som en effekt av pandemin fick Scandic-koncernen i Sverige säga upp cirka 70 procent av sina anställda. Man permitterade i den mån det gick, men 5 000 personer fick sluta. Det innebar en stor kompetensförlust.

– Vi hade kontinuerligt utbildat all personal i reception, housekeeping och restaurang i frågorna kring sexhandel. För nyanställda var det en obligatorisk del i

introduktionsutbildningen. Nu när vi har fullt tryck i verksamheten igen och många nya har vi inte hunnit med. Vi har ett glapp där all personal inte helt kunnig vad de ska titta efter. Vi förbereder oss för att starta ett utbildningsprogram under nästa år.

Personalutbildningen är viktig både för att stävja kriminell verksamhet och för att de anställda ska vara trygga på sin arbetsplats.

– Man ska komma ihåg att många som jobbar i den här branschen är väldigt unga och helt nya. Det är läskigt och blir svårt när det händer obehagliga saker, det väldigt mycket lättare att blunda. Man behöver få lära sig förstå att det går att flagga fast man bara är 19 år gammal. Därför är det så viktigt att som arbetsgivare inom besöksnäringen se till att det är väldigt lätt att göra rätt.

Frågan måste vara rotad i organisationen

Pernilla menar att det absolut viktigaste är att våga prata om att sexhandel förekommer på hotellen.

– Man ska inte tro att man inte är del av den här arenan. Det är lite naivt att tro att detta inte händer på mitt hotell, oavsett om det är finhotellet eller ett mindre krypin. Det räddar ingen att sopa frågan under mattan. Och detta behöver inte vara så svårt. Lägg det på en nivå som alla kan ta till sig. Företagets policy måste tydligt beskriva hur förekomsten av prostitution ska hanteras och hur man ställer sig till detta. Det behöver finnas checklistor, tydliga beskrivningar av hur man ska agera och vara klart vilka befogenheter man har.

Anmäl till och samarbeta med polisen

Polisen arbetar i hela landet mot prostitution och trafficking och med att identifiera var sexhandel pågår. Pernilla som har lång och god erfarenhet av samarbete med polisen råder hotellverksamheterna alltid ta kontakt.

– Etablera kontakt och samarbete med den lokala eller regionala polisen. Det är alltid viktigt att polisanmäla misstänkt prostitution. Även om polisen inte kan ingripa är det viktigt för statistiken. Säger vi inget finns inte problemet. I Stockholm och Göteborg finns polisens portal Safesite där hotellen kan informera om en händelse och varna varandra.

Viktigt med förståelse för grundproblematiken

– Jag tror också att man behöver lära sig att förstå bakgrunden till prostitution och kanske orka jobba lite mer holistiskt. Det är extremt otäcka människoöden bakom varför man är tvungen att sälja sin kropp, fattigdom är en stor drivkraft. Det är inget eget val.

– Vi kan göra mer än stoppa prostitutionen. Vi är första länken i en kedja där det förhoppningsvis innebär att den prostituerade kan få hjälp. Vi kan skapa en stolthet hos våra medarbetare att man känner att man kan göra skillnad. Vi kan hjälpa till genom att till exempel skänka pengar eller lost-and-found-kläder till organisationer som Talita, som hjälper och stödjer kvinnorna. Vem vet i slutändan kanske vi kan få anställa en av de som tagit sig igenom ett räddningsprogram.

Pernilla tipsar

Polisen om människohandel

<https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/manniskohandel/>

Människohandel genom sexköp slår hårt mot redan utsatta personer. Genom egna ordningsregler och krav på sina gäster kan hotellbranschen försvåra för dem som står bakom sexhandeln. Den som hyr ut en lokal där det förekommer försäljning av sexuella tjänster kan bli misstänkt för koppleri. Vid misstänkt sexhandel har den som ansvarar för lokalen en skyldighet att se till att verksamheten upphör.

- Om du misstänker pågående prostitution – ring 112.
- Kontakta polisen på telefon 114 14 för att lämna tips.
- Är det samma person som bokat rummet som checkar in? Kontrollera gästerna och var uppmärksam på bokningarna. Ofta förekommer samma telefonnummer eller kontokortsnummer vid bokningarna – men helt andra personer dyker upp vid incheckningen.
- Håll extra koll på dörrloggen. Om det förekommer en frekvent öppning inifrån kan det indikera misstänkt prostitution.
- Stora mängder kondomer och glidmedel i soporna kan också vara tecken på pågående prostitution.
- Vänta inte med att ta kontakt med polisen. Prostitution pågår ofta på en plats under begränsad tid – ditt tips ökar möjligheten för utsatta personer att få stöd.

Jämställdhetsmyndigheten

Jämställdhetsmyndigheten samordnar arbetet mot människohandel på nationell nivå.

<https://jamstalldhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/prostitution-och-manniskohandel/>

Där finns en manual som kan användas vid misstanke om människohandel.

<https://jamstalldhetsmyndigheten.se/aktuellt/publikationer/manual-vid-misstanke-om-manniskohandel/>

Talita

Hjälper kvinnor ut ur prostitution, pornografi och människohandel för sexuella ändamål och in i ett fungerande liv.

<https://www.talita.se>

RealStars och Hotels Against Trafficking

<https://realstars.eu/csr/hotels/>

Generalsekreterare Malin Roux Johansson intervjuas på nästa sida.

Safesite

Ett samarbete mellan polisen och hotellverksamheter i Stockholm och Göteborg.

<http://www.safesite.se/MemberHotels.aspx?c=1>

En levande fråga som måste vara med varje dag i hotellverksamheten

Malin Roux Johansson, generalsekreterare och grundare av organisationen RealStars.

Organisationen RealStars arbetar mot trafficking i Sverige och på EU-nivå. För tio år sedan tog man initiativ till Hotels Against Trafficking, detta eftersom en stor del av prostitutionen i landet sker på hotell. Många hotell och större kedjor har sedan dess samarbetat med RealStars för att ta krafttag mot trafficking och prostitution.

Sexhandel på hotell är ett känt problem, tidigare kartläggningar har visat att vart fjärde sexköp i Sverige sker på ett hotell.² När Göteborgsposten i september 2022 granskade åtal och strafföreläggande för sexköpsbrott mellan januari 2021 till augusti 2022 i Göteborg framgick det att drygt en tredjedel av brotten skett på namngivna hotell.³

Enligt den svenska kopplerilagstiftningen är ett hotell skyldigt att agera om man upptäcker sexköp i de egna lokalerna.

Hotels Against Trafficking som del i ett socialt ansvar

– Hotell var den första verksamhet vi började arbeta med på företagsnivå. Eftersom en stor del av prostitutionen sker där blev det naturligt. Vi såg att det behöves ett större grepp om hållbarhetsarbetet och kring hur hotellen arbetar med sitt sociala ansvar (CSR). Vi startade initiativet Hotels Against Trafficking som idag stötts av drygt tjugo hotell och hotellkedjor i landet.

² RealStars, november 2022.

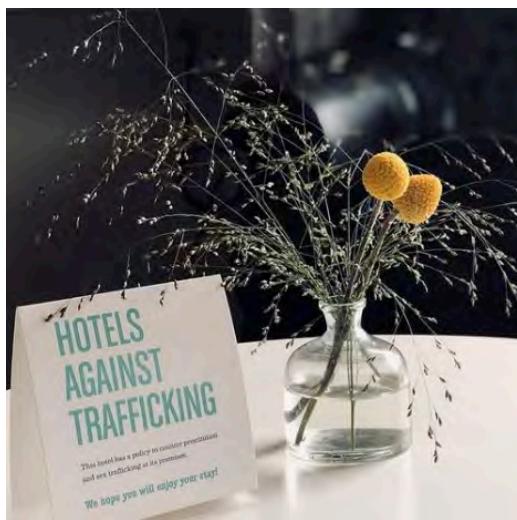
³ <https://www.gp.se/nyheter/gp-granskar/marias-vardag-pa-hotellet-standiga-sexkop-trots-ny-lag-1.81607565>

RealStars samarbetar med hotellen i arbetet mot prostitution och trafficking genom utbildning, föreläsningar och workshopar och är en av få organisationer som stödjer hotell i traffickingfrågor.

– Vi har tagit fram konkreta verktyg som hotell kan använda sig av och vi stöttar dem i arbetet. Verktygen kan användas för att ta fram en anti-trafficking-policy för verksamheten, utbilda personalen i hur man upptäcker misstänkt prostitution och trafficking och för att ta fram nödvändiga checklistor och rutiner.

Tydlig kommunikation viktig för både anställda och gäster

RealStars tillhandahåller också material som hotellen kan använda som stöd i sin externa kommunikation. Budskapet "This is a Fair Sex Hotel" förklarar för gästerna att hotellet inte ser mellan fingrarna när det gäller prostitution.

– Hotellen som medverkar i Hotels Against Trafficking tycker det är viktigt både att ta ställning och kommunicera att de tar socialt ansvar. De använder gärna vårt material, bland annat skyltar och foldrar på receptionsdisken, som tydligt visar att hotellet ska vara fritt från prostitution, att de har nolltolerans och att de utbildar sin personal regelbundet. De ser att detta stärker deras varumärke. Det är en viktig markering och en jättetydlig signal som också ger stöd till både personal och hotellgäster. Det finns hotell som vill inte skylta av rädsla för att

associeras med frågan. Jag ser de hotell som öppet visar att de står för "Fair Sex" som en del i arbetet mot trafficking som en otrolig framgångsfaktor.

Hållbarhetsfråga som alltid måste finnas på agendan

Frågan om trafficking och prostitution på hotell måste ständigt hållas levande.

– Det är som med alla hållbarhetsfrågor, de måste vara med varje dag i verksamheten. Vi uppmuntrar till kontinuerligt samarbete kring detta i teamen på arbetsplatsen. Den svenska sexköpslagen som kom 1998 är unik i ett internationellt perspektiv. Många anställda på hotell har troligen inte vuxit upp med en sexköpslag och kommer kanske från kulturer där man inte vill se problematiken. Nu efter pandemin är det också många nyanställda i branschen. Därför är det viktigt att samtala med alla regelbundet.

Förändring är möjlig

Malin ser att medvetenheten om problematiken ökar år för år och att allt fler hotell och företag inom besöksnäringen engagerar sig. Det är möjligt att skapa långsiktig förändring.

– Nu efter pandemin tar många hotell verkligen krafttag, vi ser det på de många förfrågningar vi får. Det är nödvändigt att branschen är "committad" och jobbar aktivt med åtgärder hela tiden. Det måste till ett systematiskt arbete med ledarskapet och för att säkra att personalen har verktyg, rutiner och vet hur de ska konfrontera denna typ av brottslighet. Då går det att få en varaktig förändring.

Om RealStars

RealStars är en oberoende ideell organisation med syfte att verka för Fair Sex och en bättre värld fri från sextrafficking. RealStars arbetar förebyggande både nationellt och inom EU. Organisationen fokuserar på att eliminera den efterfrågan som driver människohandeln och verkar för spridning av den svenska sexköpslagen.

RealStars grundades 2010 av Malin Roux Johansson. Verksamheten finansieras bland annat via bidrag från offentliga och privata aktörer och genom partnerföretag.

Mer information om Hotels Against Trafficking **här**.

Kommunikationsmaterial för hotell som stödjer Hotels Against Trafficking som tagits fram av RealStars.

5/NO ROOM FOR TRAFFICKING

- hotellanställdas strategier för att bemöta och motverka prostitution och människohandel

Om projektet

Bakgrund

Allt fler hotell har vidtagit åtgärder för att hjälpa polisen och antitrafficking-organisationer att förhindra och anmäla misstänkta fall av sexköp, prostitution och människohandel för sexuella ändamål (trafficking). Kunskapsnivån inom hotellbranschen har generellt höjts de senaste åren. Men den är fortfarande låg när det gäller vilka strategier som kan användas, hur personal kan och bör agera samt hur de upplever sin arbetsmiljö i relation till trafficking på arbetsplatsen.

Personalen på hotell lyfts fram som nyckelaktörer i de satsningar och projekt som genomförts för att höja medvetenheten och kunskapen om trafficking. De anställda är de som först har möjlighet att fatta misstanke – receptionister och bar-/restaurangpersonal när de ser gäster med misstänkt sällskap eller hotellstädare som ser "spår" av misstänkt verksamhet vid rumsstädning. De anställda uppmanas att anmäla misstänkt pågående brott och även att i vissa fall ta kontakt med kvinnan (det är främst om kvinnor som utsätts) och på så vis försöka hjälpa henne ut ur situationen.

Hotell kan ta tydlig ställning mot trafficking genom att visa sitt ställningstagande på receptionsdiskar, i sina digitala kanaler, i marknadsföring och genom sin personal. Denna typ av åtgärder har visat sig fungera internationellt (det saknas tidigare forskning om detta i Sverige) och är ett av de mest effektiva sätten att förhindra trafficking på hotell.⁴

Innan de två BFUF-projekten som sammanfattas i denna rapport fanns ingen tidigare eller pågående forskning kring trafficking och besöksnäringens anställda i Sverige. Också internationellt finns få genomförda studier. Kunskapen inom både besöksnäringen och forskarsamhället är alltså låg. Projektet *No room for trafficking* har därför tagit sin utgångspunkt i behovet av forskningsbaserad kunskap. Forskarna har haft som mål att initiera forskning och genom en pilotstudie kartlägga centrala områden för fortsatt forskning med koppling till besöksnäringens anställda.

De anställdas arbete och förutsättningar för att motverka prostitution och människohandel på sina arbetsplatser påverkas av *externa faktorer, interna faktorer, bristfällig kännedom om stöd* samt *samverkan*.

Syfte och mål

Syftet med projektet har varit att kartlägga och undersöka vilka synsätt och strategier som finns bland hotellbranschens anställda för att bemöta och motverka trafficking.

⁴ Sarkisian, 2015; George & Smith, 2013.

Frågeställningar som besvaras:

- Hur ser anställda och arbetsgivare inom hotellbranschen på trafficking och vilka strategier har de för att bemöta och hantera problemet?
- Vilken kunskap om trafficking behövs inom besöksnäringen och vilka forskningsfrågor kan identifieras för fortsatt forskning?

Projektets mål har varit att:

- Generera ny kunskap som kan komma till nytta i företag, främst inom hotellbranschen, men också i besöksnäringen i stort.
- Sprida kunskapen genom vetenskaplig publikation, populärvetenskaplig rapport samt muntliga presentationer vid vetenskapliga konferenser och branschseminarier.
- Bygga upp en kunskapsbas och vetenskaplig kompetens som kan ligga till grund för fortsatta studier och nya ansökningar om forskningsmedel hos andra forskningsfinansiärer.

Genomförande och metod

Forskarna har gått igenom och studerat internationell forskning och litteratur om kopplingen mellan besöksnäring och människohandel för sexuella ändamål, sexköp och prostitution. Resultaten presenteras i kapitel 7, Tidigare forskning.

Forskarna har genomfört tolv intervjuer, deltagit på flera informationsdagar med fokus på människohandel och prostitution samt har gått igenom Airbnb-värdars bloggdiskussioner kopplade till människohandel. Representanter från Polismyndigheten, tio anställda på kedjeägda hotell i storstadsområden, mellanstora städer samt stadsnära landsbygd i Sverige samt en representant från en campingplats med stuguthyrning har intervjuats. Intervjuerna genomfördes av Maria Thulemark, Susanna Heldt Cassel samt forskningsassistent Eleonora Rossi, alla vid Högskolan Dalarna. De tolv intervjuerna gjordes både digitalt och fysiskt, de varade mellan 30 och 75 minuter.

Alla kontaktade organisationer och arbetsplatser valde själva vem som skulle delta i intervjun. Hotellchefer, receptionschefer, husfruar, receptionister samt tjänstemän inom polisen som arbetar med människohandelsfrågor har medverkat. Frågorna till Polisens representanter handlade om situationen i den berörda regionen, kopplingen till besöksnäringen, hur man samverkar med besöksnäringen samt hur den samverkan upplevs fungera. Frågorna till besöksnäringens anställda handlade om ifall och i så fall hur de upplevt händelser av misstänkt prostitution eller människohandel på arbetsplatsen, om de känt stöd från chef och/eller arbetsgivare, vad som gör att prostitution kan äga rum på hotellet samt vad som skulle behövas för att motverka detta.

Resultaten som presenteras i denna rapport bygger på intervjuerna med hotellanställda. Resultat har också presenterats i två vetenskapliga artiklar.⁵ Övrigt insamlat datamaterial har använts vid dialoger med besöksnäringen i andra forum, en debattartikel⁶, som grund för nya forskningsansökningar och i en forskningsnotis

⁵ Rossi, Thulemark och Duncans, 2022. Artikel om anställdas perspektiv på människohandel som äger rum på kedjeägda hotell i Sverige. Artikel med jämförelse till hotellanställda i Amsterdam, Nederländerna.

⁶ Dalarnas tidningar, Thulemark och Heldt-Cassel, 2021.

om hur värdar på Airbnb diskuterar strategier för att förhindra att deras uthyrda bostäder används för människohandel.⁷

Slutsatser – fyra huvudteman

Forskarna har identifierat fyra huvudsakliga teman som påverkar de anställdas arbete och förutsättningar för att motverka prostitution och människohandel på sina arbetsplatser; externa faktorer, interna faktorer, bristfällig kännedom om stöd samt samverkan.⁸

Externa faktorer

Anställda och chefer upplever sig många gånger maktlösa i förhållande till externa faktorer.

Onlinebokningsföretag försvårar kontroll av gästerna

Enligt hotellen bokar människohandlare i stor utsträckning hotellrum via onlinebokningsföretag. Detta gör det svårare för hotellen både att få en känsla för vem som bokar och att avboka oönskade gäster utan att förlora inkomst. Hotell och anställda blir satta i en position där de inte kan kontrollera sina egna gäster. Onlinebokningsföretagen sitter på makten att förändra och förbättra sina tjänster för att motverka kriminell aktivitet. När de företagen inte gör mer upplever de hotellanställda sig "bakbundna".

Polisens arbete och engagemang har betydelse

Polismyndighetens betydelse lyfts av alla respondenter som väldigt viktig. Både i positiv bemärkelse som utbildare av hotellpersonal och som upplevt hinder för personalens vilja att göra rätt.

Det ses som positivt att polisen är ute på plats och informerar om människohandel och prostitution med inriktning mot besöksnäringen. Det leder till större förståelse, ger anställda kunskap om tecken på brottslighet samt om hur de ska gå till väga när brottslighet sker. De intervjuade uttrycker en önskan att detta sker ofta och vid upprepade tillfällen, eftersom personal byts ut. En av responderna resonerar kring hur hen arbetat på hotell i över sex år innan hen fick utbildning av polisen och nu känner sig väl förberedd på hur signaler kan upptäckas och vad som förväntas av hen som anställd.

Polisen som utbildar inom besöksnäringen har upplevt att de möts av ett relativt svalt intresse från besöksnäringen att engagera sig i en viss region. Detta kan ha flera olika orsaker. En kan vara ovetskapen och okunskapen om brottslighetens utbredning i samhället. Ett hotell i en mellanstor svensk stad, där forskarna efter samtal med polis och andra hotell kände till att det förekom fall av prostitution (och ev. människohandel), svarade på en fråga om medverkan:

"Tack för ditt mail. Er studie är viktig... Men som tur är har vi, så vitt vi vet, inte haft några sådana problem, så jag vet inte hur jag kan bidra till studien".

⁷ Thulemark, Heldt-Cassel och Duncan, 2020. Forskningsnotis om hur värdar på AirBnB beskriver problematiken kring människohandel för sexuella ändamål.

⁸ Se även Rossi, Thulemark och Duncan, forthcoming.

Trots att polisen är ute på plats och informerar och ger kunskap kring tillvägagångssätt upplever de tillfrågade att det är besvärligt att få kontakt med och kommunicera med polis när misstanke om brott väckts. I vissa fall hade detta lett till att hotellanställda slutade att anmäla misstanke. Det som framför allt kändes hämmande var att de anställda behövde så mycket information om de skulle nå fram till polisen vilket gjorde att det kändes svårt att lyckas.

Interna faktorer

Anställda saknar mandat att agera

Vissa anställda i studien upplever att de saknar mandat att agera utan att tillfråga en chef. Det gör att tid går till spillo. I vissa fall fick de inte heller det gehör de önskat. Processen från att receptionisten misstänker brott till dess att frågan gått genom alla chefsnivåer upp till hotelledningen, som beslutar om åtgärd, upplevs som för lång och tidskrävande.

Brist på bemanning öppnar för brott

Frågan om brist på bemanning, både nattreceptionister och säkerhetspersonal, lyfts av de intervjuade. Vissa hotell har väldigt begränsad eller ingen bemanning över natten vilket de anställda lyfter som en öppning för brott att begås. Vid frågor om varför de tror att just deras arbetsplats har fall av prostitution nämns den obemannade natten som en möjlig orsak.

Säkerhetspersonal saknas

Avsaknaden av säkerhetspersonal som kan bistå vid den här typen av misstankar är en faktor som påverkar möjligheten att agera. Vissa hotell är utrustade med direktkontakt via larm, men det tar ofta för lång tid för vakter att komma, det finns risk för att den misstänkta händelsen blir överspelad.

Bristfällig kännedom om stöd

Flera aktörer kan ge stöd – få känner till

Det finns flera aktörer som på olika sätt kan ge support, stöd och fungera som kunskapsplattformar för besöksnäringen i frågor som rör prostitution och människohandel. Få av de intervjuade som kände till dessa.

En hotellanställd hade god kännedom om och samverkade med organisationen Talita. Samarbetet sågs som mycket givande, inte bara för att det satte problemet i fokus och informerade gästerna utan också som ett stärkande samarbete för den anställda i frågor som berörde inte enbart på ett jobbrelaterat plan. Övriga nio respondenter saknade kännedom stödorganisationerna. Här finns utrymme för förbättring kring kunskapsspridning och kompetensutveckling genom externa stödorganisationer.

Samverkan är betydelsefull

Samverkan kan ske på många plan och flera ledder. Respondenterna lyfter vikten av samverkan som sker mellan hotell. Det gäller inte enbart inom den egna kedjan utan också på ett lokalt plan med hotell i närområdet. De respondenter som uppgav att det hade fungerande relationer och kommunikationskanaler med andra hotell såg det som väldigt positivt medan de som inte hade liknande system upplevde en avsaknad.

Vissa som samverkat med hotell i närområdet lyfte upp chatgrupper och plattformar de använt för att sprida information om misstanke om prostitution eller om de haft kontakt med polisen i fall av brottslighet. Genom lagen om GDPR har de behövt förändra sina sätt att kommunicera, men flera har ändå fortsatt att samverka på det lokala planet, men då utan att lämna ut personliga uppgifter.

Brist på kunskap om förekomsten av prostitution

Citatet *"Tack för ditt mail. Er studie är viktig... Men som tur är har vi, så vitt vi vet, inte haft några sådana problem, så jag vet inte hur jag kan bidra till studien"* är ett exempel bland flera där forskarna stött på en brist på vetskap om prostitutionens utbredning. Detta skulle kunna undvikas vid mer spridning av kunskap från både polis, stödorganisationer och från andra boendeanläggningar i närområdet.

En hotellägare sa sig vara säker på att prostitution och människohandel aldrig ägt rum på hotellet samtidigt som en campingplats med stugby cirka 10 kilometer därifrån årligen utbildar sin personal inför varje sommarsäsong då de av erfarenhet vet att prostitution kan äga rum på orten och att de som aktörer i besöksnäringen är utsatta.

Båda händelserna visar på brist av insikt och förståelse för problemen. Arbetet med att förhindra och motverka prostitution och människohandel för sexuella ändamål inom besöksnäringen kan stärkas genom samverkan, dialog, kunskapsutbyte och större öppenhet kring vad som görs på de enskilda boendeanläggningarna på destinationerna. Genom att som hotell och boendeanläggning vara öppna för vad som sker i den egna verksamheten kan andra få insikt och kunskap som leder till gemensam kraftsamling.

Sammanfattande kommentarer

Utbilda fler anställda

Utbilda fler anställda i hur prostitution och sex trafficking fungerar, hur man kan upptäcka att det förekommer och vad som ska göras på arbetsplatsen när brottsligheten upptäcks. Det finns god hjälp att få av polismyndigheten och av olika organisationer.

Hitta kommunikationskanaler

Det är viktigt att veta när och hur man ska kontakta polisen. Alla anställda ska ha denna information till exempel i checklistor eller tillgängliga policydokument. Gör det möjligt för stödorganisationer att bistå med kunskap om ämnet. Det är viktigt att det sker ett kunskapsutbyte på ett lokalt plan så att problem kommuniceras vidare.

Öppenhet om vad som görs och händer

Forskarna har stött på hotell som tackat nej till att vara med i studien eftersom de menar att prostitution inte förekommer på just deras hotell. Detta samtidigt som både polis och närliggande hotell känner till att det förekommer på orten. Det är viktigt att hotellen och polisen visar vad som görs så att andra får både kännedom om problemet och förslag på hur det kan tas om hand och lösas.

6/ATT FRÄMJA EN BESÖKSNÄRING FRI FRÅN MÄNNISKOHANDEL OCH PROSTITUTION

- effekterna på anställdas arbetsmiljö

Om projektet

Bakgrund

Hotell är särskilt utsatta för prostitution och människohandel⁹, det kan i högsta grad ses som en arbetsmiljöfråga för de anställda. Det är en utmaning för hotellanställda att hantera situationer där hotellgäster på något sätt verkar vara inblandade i prostitution och människohandel, inklusive sextrafficking. De förväntas vara serviceinriktade och tillmötesgående samtidigt som det krävs ett annat agerande när sådana delikata situationer uppkommer och ska hanteras. Det finns också studier som visar att anställda på hotell själva kan vara utsatta för människohandel¹⁰, vilket självklart också är problematiskt.

Identifierade kunskapsluckor

Det finns mycket lite dokumentation och forskning om hur besöksnäringen i stort och hotell mer specifikt arbetar för att motverka prostitution och sextrafficking.¹¹ Kunskapen om hur åtgärder för att motverka prostitution och trafficking påverkar arbetsmiljön för hotellanställda är också begränsad.

Enligt de få studier som finns verkar policys mot exploatering av människor och ställningstaganden för mänskliga rättigheter vara vanliga åtgärder. Det finns ytterst få studier om andra tänkbara typer av åtgärder som utbildningar och checklistor.

Syfte

Mot bakgrund av denna brist på kunskap har syftet med projektet *Främja en besöksnäring fri från människohandel och prostitution* varit att dokumentera initiativ som tagits av hotell och undersöka hur dessa initiativ påverkar hotellanställdas arbetsmiljö och engagemang i arbetet.

Målet är att bidra med kunskap om initiativ dels för att inspirera hotell till att medvetet och kunskapsbaserat motverka prostitution och sextrafficking, dels identifiera ytterligare kunskapsbehov och forskningsfrågor.

⁹ Kalargyrou & Woods, 2015; Paraskevas & Brookes, 2018.

¹⁰ Paraskevas, 2020.

¹¹ Wen m.fl., 2020.

Genomförande och metod

Resultaten bygger på material från intervjuer med chefer som arbetar på hotell som på olika sätt tagit initiativ till att motverka prostitution och sextrafficking i Sverige. För att komma i kontakt med dessa representanter vände sig forskarna till den ideella organisationen RealStars som verkar för en värld fri från människohandel genom opinionsbildning och som bland annat driver initiativet "Hotels Against Trafficking". RealStars har också deltagit som projektpartner.

Forskarna har intervjuat fyra hotellchefer och fyra chefer med ansvarsområden såsom reception, städning eller värdegrundsfrågor (två män och sex kvinnor). Kontaktuppgifterna förmedlades via RealStars och "Hotels against Trafficking" och genom kontakt med hotellchefer på hotell där initiativ tagits. Intervjuerna ägde rum både digitalt, fysiskt och per telefon. De varade mellan 40 och 60 minuter.

Intervjuerna var semi-strukturerade och utgick från frågor om hur det kom sig att hotellet börjat arbeta mot prostitution och sextrafficking, hur arbetet bedrivits, hur det uppfattas av de anställda och på vilket sätt de intervjuade tror det har påverkat de anställda.

Materialet analyserades i två steg. Först tog forskarna fram beskrivningar av initiativen och sedan identifierades teman i intervjupersonernas reflektioner kring deras arbete för att motverka prostitution och sextrafficking.

Som bakgrund till studien har forskarna genomfört sökningar efter annan forskning som studerat hotellbranschens koppling till prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Litteraturen är begränsad, men några av insikterna finns att läsa om i kapitel 7 Tidigare forskning.

Resultat

Här presenteras resultaten från forskarnas analys av intervjuerna. Inledningsvis redovisas motiven till varför intervjupersonerna arbetade mot prostitution och sextrafficking och de olika initiativen presenteras. Därefter tas några villkor som påverkar hotellens arbete mot prostitution och sextrafficking upp.

Motiv till engagemang

Intervjupersonerna motiverade att de arbetade mot prostitution och människohandel med olika argument.

Olagligt med sex och människohandel

Ett genomgående skäl till att arbeta mot prostitution och människohandel var att det är olagligt att köpa sex och med människohandel och att hotell inte ska bidra till olagliga verksamheter. Flera tog upp att detta var tydligt utifrån hotellets värdegrund.

Säkerhetsfråga

En majoritet ansåg att arbetet med att motverka sexhandel var en säkerhetsfråga. Flera förklarade att sexhandeln ofta är kopplad till annan kriminell verksamhet som involverar vapen och droger, vilket utgör en säkerhetsrisk för såväl gäster som personal.

Moraliska ställningstaganden

Flera tog upp moraliska ställningstaganden och sitt engagemang för att bidra till ett bättre samhälle som motiv till varför initiativ mot prostitution och sextrafficking hade tagits. De hade på olika sätt fått inblick i och kunskap om prostitution och sextrafficking och upplevde att de ville agera för att förändra samhället. Några förklarade att det är mycket ovanligt att personer ägnar sig åt att sälja sex frivilligt utan det finns ofta en problematik bakom att de hamnat i prostitution, varför prostitution, oavsett om det handlar om människohandel eller inte, handlar om att utsatta människor utnyttjas. Vidare underströk några intervjupersoner att sex är något som ska ske med samtycke och därför är det fel att köpa sex.

Initiativ mot prostitution och sextrafficking

Forskarna identifierade ett antal olika initiativ mot prostitution och sextrafficking som riktade sig mot lite olika grupper. Arbetet som riktade sig mot *anställda* handlade om rutiner, checklistor och utbildningar, kontinuerliga samtal samt samarbete med polisen. Insamlingar och bidrag samt olika former av opinionsbildning var i högre grad riktade sig mot *gäster* och hotellbranschen. Det fanns även initiativ som var direkt riktade mot *personer i prostitution*.

Rutiner, checklistor och utbildningar

Flera berättade att de vidtar åtgärder som försvårar för sexhandel att äga rum på hotellet. Några exempel var krav på att registrera alla gäster, att inte ta in fler gäster på rummet än antalet det är bokat för och att se till att gästerna är tvungna att passera receptionen för att komma upp till rummen. De poängterade att många av dessa åtgärder inte bara har som syfte att motverka sexhandel utan också att det är viktigt att veta vilka som bor på hotellet av andra skäl, som till exempel om det skulle börja brinna eller om polisen vill ha information om gäster.

Enligt intervjuerna har några hotell utarbetat checklistor och rutiner för hur personalen ska agera om de misstänker prostitution och när polisen ska kontaktas. Flera tar upp detta i sina utbildningar av nyanställda. De får lära sig om vad de ska titta efter för att upptäcka prostitution och sextrafficking samt vad de kan göra om de fattar misstanke om något och vilka frågor de kan ställa eller vem de ska höra av sig till. I ett initiativ hade ett hotell tillsammans med branschorganisationen Visita, polisen och länsstyrelsen fram utbildningsfilmer som finns tillgängliga för andra hotell att använda.

Kontinuerliga samtal

Intervjupersonerna berättade om vikten av att som chef prata med personalen om frågan och att ha återkommande samtal om incidenter med personalen. Flera underströk att kontinuerliga samtal med personalen om vad de sett och upplevt är viktiga för att kunna utveckla verksamheten. En av de intervjuade hotellcheferna hade till exempel som rutin att samla personalen en gång om året för att informera och utbyta erfarenheter specifikt kring den här frågan. Det behandlades således som en rutin som andra återkommande säkerhetsrutiner med brandskydds- och HLR-utbildningar.

Samarbete med polisen

Flera beskrev hur de samarbetar med polisen för att ta fast sexköpare och människohandlare. Ett sätt var att bjuda in polisen till utbildningar med personalen och att upprätta rutiner om när personalen ska informera polisen om misstankar om prostitution och människohandel. Några berättade att de försökte ha kontinuerlig

kontakt med polisen för att få reda på förändringar som personalen ska vara uppmärksam på.

Insamlingar och bidrag

Ett annat sätt att arbeta mot prostitution och sextrafficking var att genom olika typer av insamlingar och direkta bidrag stödde ideella organisationer som arbetar med frågan. Ett exempel var ett hotell som hade som erbjudande att gästen får en summa att spendera antingen i hotellbaren eller för att uppgradera rummet, eller skänka till en ideell organisation som arbetar med opinionsbildning mot prostitution och människohandel. Ett annat hotell hade en kampanj där gäster som stannade flera nätter kunde avstå från städning och då skänkte hotellet motsvarande kostnad för städningen till en organisation som arbetar med att hjälpa personer ut ur prostitution.

Opinionsbildning

Flera nämnde att frågan om prostitution och människohandel för sexuella ändamål varit tabu inom branschen och att det var viktigt att bryta detta tabu. En hotellchef berättade att det länge var så att hotell inte ville erkänna att sexhandel förekom i deras lokaler och var rädda att det skulle skada hotellets rykte. Det hade gjort det svårt att lyfta frågan i branschsammanhang. Därför var det flera av intervjupersonerna som hade tagit initiativ att bedriva opinionsbildning inom branschen. Ett hotell hade i samarbete med en ideell organisation startat ett initiativ som bjuder in andra hotell att tydligt kommunicera ställningstagandet mot prostitution och sextrafficking. Inom ramen för initiativet tillhandahålls verktyg för att höja kunskapsnivån och öka beredskapen för att kunna agera bland personalen samt sprider kunskap om hur gäster kan medvetandegöras. Ett annat exempel var en hotellchef som aktivt delade med sig av sin kunskap och erfarenhet i frågorna genom att ställa upp i olika möten och utbildningar arrangerade av andra hotell.

Stöd till personer i prostitution

Några hotell bidrog aktivt till att stödja personer, vilket i praktiken handlar främst om kvinnor, att ta sig ut ur prostitution genom samarbete med en ideell organisation som arbetar både förebyggande, uppsökande och rehabiliterande. En intervjuperson berättade hur hen upplåtit ett hotellrum där organisationen kunde stämma träff med kvinnor i prostitution för att erbjuda sitt stöd. Några intervjupersoner har bidragit till organisationens rehabiliterande arbete genom att, under största möjliga diskretion, erbjuda praktikplatser.

En hotellchef var tydlig med att hen ville vara ett stöd för kvinnor i prostitution. Hen vill att de skulle känna sig trygga när de bodde på hotellet och att hen kunde erbjuda stöd till dem om de behövde det, till exempel genom information. Hen var kritisk till hotell som hen menade främst var intresserade att hålla personer i prostitution borta från hotellen och ointresserade av att hjälpa dem.

Villkor som påverkar

Några återkommande reflektioner i intervjuerna handlade om villkor som påverkar hotellens arbete mot prostitution och människohandel. Flera talade om förändringar i hotellbranschen under de år de arbetat i branschen, även under pandemin, och hur förändringar inom sexhandeln påverkade arbetet. Några talade om betydelsen av lagstiftningen, ledningens stöd och polisens kompetens i frågorna.

Bransch i förändring

Ett återkommande tema i intervjuerna var hur hotellbranschen har förändrats och att detta påverkar hotellens arbete mot prostitution och sextrafficking.

Nya säkerhetsrutiner

Något som flertalet intervjupersoner återkom till var att hotellen infört många nya säkerhetsrutiner som försvårat sexhandeln på hotell. Exempel på åtgärder som försvårar för gäster att köpa eller sälja sex på rummet är krav på att alla gäster ska registrera sig med namn och att antalet personer som bor på rummet ska överensstämma med antalet gäster som rummet är bokat för. Andra nämnda åtgärder som gör det mindre attraktivt att köpa sex på hotell är planlösningar i lobbyn som tvingar alla gäster att passera receptionen och som ger personalen i receptionen bättre uppsikt över vilka personer som går till rummen.

Sexhandel på andra arenor

Flera intervjupersoner nämnde att de upplever att sexhandeln har förflyttat sig till andra arenor. Det kan antingen vara till hotell som inte har bemannade receptioner eller till privatbostäder som hyrs ut på kort tid genom digitala tjänster och där det inte finns lika stor möjlighet att ha uppsikt över gästerna. En intervjuperson poängterade dock att om inte hotellen fortsätter med sitt arbete, kommer det säkerligen att återgå till hur det var innan.

Nya boknings- och betalningsmetoder

En annan förändring i branschen som nämndes som också påverkar sexhandeln på hotell är nya boknings- och betalningsmetoder. De minskade möjligheterna att boka och betala för rum på annat sätt än via betal- eller kreditkort menar flera intervjupersoner har försvårat sexhandeln. Emellertid har det dykt upp nya typer av kort som gör det möjligt att boka och betala rum via nätet anonymt.

Förändringar kräver uppdaterad kunskap

I och med förändringarna både i hotellbranschen och inom sexhandeln var det flera som vittnade om att de behövde kontinuerligt uppdatera sig för att veta vad personalen skulle vara uppmärksam på och här var både polisen och organisationerna som arbetar med prostituerade viktiga informationskällor.

Ledningens stöd

Intervjuerna pekar på betydelsen av att ledningen tar initiativ eller ger stöd till anställdas initiativ. Några intervjupersoner hade en så pass ledande position att de också kunde ta egna initiativ för att motverka prostitution och sextrafficking. Intervjupersoner på lägre chefsnivåer vittnar om betydelsen av att ha ledningens stöd för att kunna agera. Till exempel hade en intervjuperson tagit tillfället i akt att utveckla sitt initiativ när högsta ledningen uppmanat medarbetardrivna CSR-projekt.

Lagstiftning

Samtliga intervjupersoner nämnde betydelsen av lagstiftningen som stöd för sina initiativ. Att det tydligt framgår av lagen att sexköp och människohandel är förbjudet. Några kommenterar dock att de inte tycker att straffen är tillräckligt avskräckande. En intervjuperson vittnade om att det kunde kännas frustrerande när personal, polis och åklagare samarbetat för att fånga en sexköpare på bar gärning och påföljderna för sexköparen inte blir mer kännbara än en fortkörningsbot.

Samarbeten

Arbetet mot prostitution och människohandel som dokumenterats innebar någon form av samarbete med andra organisationer.

Polisen

Flera talade om vikten av ett nära samarbete med polisen både i hantering av incidenter och i utvecklingen av egna rutiner men också i utbildningen av anställda. Några uttryckte emellertid en oro över att polisen inte alltid har kompetens i frågor om sexköp och människohandel. En intervjuperson berättade till exempel om hur det snarare kunde vara hens personal som hade mer kunskaper än de poliser de hade kontakt med.

Ideella organisationer

Ideella organisationer utgör en viktig samarbetspartner i de olika initiativ som våra intervjupersoner har tagit. Dessa organisationer besitter kunskaper om prostitution och människohandel som är värdefulla för hotellanställda att ta del av och de kan på olika sätt involveras i hotellens arbete för att motverka prostitution och människohandel.

Effekterna på anställdas arbetsmiljö

Enligt intervjupersonerna bidrar arbetet mot prostitution och sextrafficking till en tryggare och säkrare arbetsplats för de anställda. Vår tolkning är att det också ökar chefernas arbetstillfredsställelse när de kan stödja sin personal i att kunna hantera svåra situationer och att de ska känna sig trygga. För cheferna själva verkar initiativen dessutom vara ett sätt att kanalisera sitt samhällsengagemang och detta i sig skapar ytterligare mening i arbetet.

Sammanfattande kommentarer

Initiativ för olika grupper

Initiativen för att motverka prostitution och sextrafficking kan vara riktade mot olika grupper.

Anställda

Genom till exempel upprättandet av rutiner som försvårar att sexköp äger rum på hotellen; checklistor och utbildningar; samt regelbundna samtal med personalen.

Gäster

Genom till exempel att skapa medvetenhet och samla in pengar till ideella organisationer som arbetar mot prostitution.

Andra hotell

Genom till exempel kampanjer för att öppna upp för samtal om problemet inom hotellnäringen och insatser för att stödja andra hotell i sitt arbete med frågan.

Kvinnor i prostitution

Genom att till exempel tillhandahålla information om var kvinnor i prostitution kan söka hjälp och stöd, till exempel Socialtjänsten och ideella organisationer, och erbjuda praktikplatser för att hjälpa kvinnor ur prostitution.

Viktiga förutsättningar för initiativen

Medvetenhet, kunskap och engagemang

Det behövs medvetenhet, kunskap och engagemang bland chefer och stöd från hotelledning, polis och ideella organisationer som arbetar mot prostitution och sextrafficking.

Tydlig lagstiftning

En tydlig lagstiftning som kriminaliserar sexköp verkar vara viktigt för att de hotellanställda ska kunna agera.

Kontinuerligt utvecklingsarbete inom hotellnäringen

Då det ständigt sker förändringar inom hotellnäringen och aktörer inom prostitution och människohandeln hittar nya sätt att bedriva sin verksamhet krävs det ett kontinuerligt utvecklingsarbete inom hotellnäringen för att verka för en bransch fri från sexuell exploatering.

I detta utvecklingsarbete är det viktigt att involvera personalen och samarbeta med polis, ideella organisationer och andra hotell och verksamheter inom besöksnäringen.

7 / TIDIGARE FORSKNING

Det finns få studier gjorda på kopplingen mellan besöksnäring och prostitution och människohandel för sexuella ändamål.¹² De som finns är indelade i två fält; det ena studerar kopplingen till evenemang av olika storlek och karaktär, det andra har fokus på hotell som arena för att möjliggöra denna typ av verksamhet.

Däremot finns forskning kring kopplingen mellan sex och turism i stort. Sexturism definieras som individer som planerar sin resa med syftet att tillförskaffa sig sexuellt umgänge.¹³ Detta forskningsfält om sex i relation till turism är det mest studerade.¹⁴ Inom det finns till exempel studier på nordiska män som reser till utvecklingsländer i Sydamerika¹⁵ eller Asien¹⁶ för att köpa sexuella tjänster av män och kvinnor i prostitution.

Kopplingar till evenemang

Megaevenemang som VM, OS och Super Bowl har pekats ut som evenemang med en mörk sida, med till exempel prostitution och sexhandel som evenemangens baksidor. Forskare har svårt att vetenskapligt dokumentera och slå fast dessa aktiviteter. Matheson och Finkel (2013) studerade vinter-OS i Vancouver 2010 med resultatet att bevisbasen för att prostitution äger rum är omtvistad och motsägelsefull. Som en fortsättning på sin första studie gjorde Finkel och Finkel (2015) en litteraturgenomgång av sexhandel vid sportevenemang med slutsatsen att inga tydliga samband kan dras, främst på grund av brist på lämpliga metoder. Men de säger att ett förhållande med största säkerhet existerar, dock är omfattningen fortsatt okänd.

Andra forskare har studerat mediedebatter om kopplingen mellan megaevenemang och utnyttjande av offer för sexhandel samt hur media lyfter fram evenemang som arenor för kunskap om människohandel och ökad medvetenheten om sexhandels existens och problematik.¹⁷ Dessa studier om megaevenemang betonar alla bristen på empiriska bevis, det vill säga bevis på att det faktiskt förekommer prostitution och människohandel för sexuella ändamål i samband med evenemangen. För att lösa detta problem använde en forskargrupp i USA¹⁸ AI (artificiell intelligens) för att studera ökningen av antalet nya annonser på eskortsidor när evenemang av olika storlekar och teman ägde rum i USA. Resultaten, vid både storskaliga evenemang (som Super Bowl och Consumer Electronics Show) och mindre lokala evenemang, visade en korrelation och signifikant ökning av sexannonser under en speciell händelse. Detta gav bevis på att det finns en tydlig koppling mellan att prostitution (och människohandel för sexuella ändamål) ökar där evenemang går av stapeln.

¹² Wen m.fl., 2020.

¹³ Blackburn, Taylor & Davis, 2011:22.

¹⁴ Carr, 2016.

¹⁵ Pruth, 2008.

¹⁶ Manieri, Svensson & Stafström, 2013.

¹⁷ Till exempel Tavella, 2007; Gould, 2010; Hayes, 2010.

¹⁸ Miller, Kennedy & Dubrawski, 2016; Boecking m.fl., 2019.

Kopplingar till hotell

Litteraturens andra tema relaterar till hotell som utgångspunkter för prostitution och sexhandel och hur hotell bekämpar detta genom företagets samhällsansvar – Corporate Social Responsibility (CSR) – och andra åtgärder som hotellen kan ta till för att inte utgöra en arena.

Studier visar på magnituden av hotellens utsatthet. I till exempel New York står hotell som värdar för 45 procent av de kommersiellt utnyttjade offren för sexhandel.¹⁹ Då hotell är sårbara för den här typen av affärer och behöver de bedöma sin egen risk och utsatthet.²⁰ Hotell är lättillgängliga, de tillåter integritet och anonymitet vilket resulterar i att de fungerar bra som utgångspunkt för både människohandlarna och de som blir utsatta för människohandel och prostitution. De kan vara platsen där sexköpet äger rum vid så kallad in-call verksamhet, eller så är de utgångspunkten för sexköpet, vid så kallad out-call verksamhet. Vid in-call bokar personen i prostitution, en hallik eller människohandlare ett hotellrum där sexköp sedan äger rum. Vid out-call bor personen i prostitution på hotellet, men sexköpet äger rum någon annanstans, såsom ett annat hotell eller en bostad, dit den som är i prostitution transporteras eller transporterar sig själv. Hotell kan också vara platsen där kontakten med sexköpare upprättas, exempelvis i hotellbaren. Dessutom finns det ofta kopplingar mellan människohandel för sexuella ändamål och andra ändamål. Genom att till exempel anlita underleverantörer som förlitar sig på arbetskraft genom människohandel, till exempel för städning, kan hotell indirekt bidra till människohandeln för sexuella ändamål.

På grund av sin roll i sexhandelns infrastruktur kan hotellnäringen också motverka prostitution och människohandel med sexuella ändamål. Genom olika metoder såsom uppförandekoder mot sexuell exploatering av barn inom rese- och hotellbranschen²¹ arbetar hotell runt om i världen med åtgärder mot människohandel, ofta utvecklade av ideella organisationer. Ett antal studier har genomförts relaterade till hotellets arbete mot människohandel och de har pekat på behovet av ökad kunskap om denna fråga inom besöksnäringen²² och ökat självförtroendet bland näringen och dess anställda att säga ifrån, erkänna att detta äger rum i näringen och få mer kunskap om hur man agerar.²³

Hotellpersonal kan utgöra "beskyddare" för de utsatta genom att lära sig att känna igen signaler samt på olika sätt agera för att göra polis och andra instanser uppmärksamma på händelsen. De kan även arbeta som förebyggare av den brottsliga handlingen²⁴ där CSR och uppförandekod hjälper till att förhindra och minska risken att prostitution och sexhandel äger rum.²⁵ Om de anställda inte agerar så är de snarare "beskyddare" av de kriminella.

¹⁹ Carolin, Lindsay & Victor, 2015.

²⁰ Paraskevas & Brooks, 2018a.

²¹ Marsh, 2016.

²² Carolin, Lindsay, & Victor, 2015.

²³ Hughes-Jones & Roberts, 2015.

²⁴ Paraskevas & Brooks, 2018b.

²⁵ George & Smith, 2013; Kalargyrou & Woods, 2015; Sarkasian, 2015.

8 / REFERENSER

- Blackburn, A. G., Taylor, R. W., & Davis, J. E. (2010). Understanding the complexities of human trafficking and child sexual exploitation: The case of Southeast Asia. *Women & Criminal Justice*, 20(1-2), 105-126.
- Boecking, B., Miller, K., Kennedy, E., & Dubrawski, A. (2019). Quantifying the relationship between large public events and escort advertising behavior. *Journal of human trafficking*, 5(3), 220-237.
- Carolyn, L., Lindsay, A., & Victor, W. (2015). Sex trafficking in the tourism industry. *Journal of Tourism & Hospitality*, 4(4), 1-6.
- Carr, N. (2016). Sex in tourism: Reflections and potential future research directions. *Tourism Recreation Research*, 41(2), 188-198.
- Finkel, R., & Finkel, M. L. (2015). The 'dirty downside' of global sporting events: Focus on human trafficking for sexual exploitation. *Public health*, 129(1), 17-22.
- George, E.R. och Smith, S.R. (2013). In good company: How corporate social responsibility can protect rights and aid efforts to end child trafficking and modern slavery. *NYU Journal of International Law and Politics*, 46:55, 55-113.
- Gould, C. (2010). Moral panic, human trafficking and the 2010 Soccer World Cup. *Agenda*, 24(85), 31-44.
- Hayes, V. (2010). Human trafficking for sexual exploitation at world sporting events. *Chi.-Kent L. Rev.*, 85, 1105.
- Hughes-Jones, L., & Roberts, S. (2015). Closing the gap: confronting the problem of hotels as venues for child sexual exploitation. *The Howard Journal of Criminal Justice*, 54(4), 336-351.
- Kalargyrou, V., & Woods, R. (2015). An exploratory study of child commercial sexual exploitation in the hospitality industry in the United States. *Hospitality & Society*, 5(1), 43-69.
- Kara, S. (2009) *Sex Trafficking: Inside the Business of Modern Slavery*, New York: Columbia University Press.
- Manieri, M., Svensson, H., & Stafström, M. (2013). Sex tourist risk behaviour – An on-site survey among Swedish men buying sex in Thailand. *Scandinavian journal of public health*, 41(4), 392-397.
- Matheson, C. M., & Finkel, R. (2013). Sex trafficking and the Vancouver Winter Olympic Games: Perceptions and preventative measures. *Tourism Management*, 36, 613-628.
- Miller K, Kennedy E, Dubrawski A (2016) Do public events affect sex trafficking activity? <https://arxiv.org/abs/1602.05048>. Retrieved on November 13, 2019.
- Paraskevas, A. (2020). Human trafficking and modern slavery in Europe's hotels. In Lashley, C. (Ed.). *Slavery and liberation in hotels, restaurants and bars* (pp. 70-86). Routledge.
- Paraskevas, A., & Brookes, M. (2018a). Human trafficking in hotels: an "invisible" threat for a vulnerable industry. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 30(3), 1996-2014.

- Paraskevas, A., & Brookes, M. (2018b). Nodes, guardians and signs: Raising barriers to human trafficking in the tourism industry. *Tourism Management*, 67, 147-156.
- Pruthi, C. (2008). Sex Tourism and the Importance of Images; Swedes in Natal. *Glocal Times*, (11).
- Rossi, E., Thulemark, M. & Duncan, T. (2022). Employee perspectives on prostitution and sex trafficking in Swedish chain hotels. *Anatolia*. 1-14.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13032917.2023.2129723>
- Sarkisian, M. (2015) Adopting the code: Human trafficking and the hospitality industry. *Cornell Hospitality Report*, 15 (15), 3-10
- Tavella, A. M. (2007). Sex trafficking and the 2006 World Cup in Germany: Concerns, actions and implications for future international sporting events. *Northwestern Journal of International Human Rights*, 6, 196.
- Tepelus, C. (2019). New Frontiers for Sustainability in Travel and Tourism—Corporate Responsibility on Combating Global Human Trafficking. In Lund-Durlacher, D., Dinica, V., Reiser, D., & Fifka, M. S. (Eds.) *Corporate Sustainability and Responsibility in Tourism* (pp. 51-63). Springer.
- Thulemark, M. Heldt-Cassel, S. (2021). Debatt: Vem vill ha en bordell i sitt uthyrda fritidshus? Publicerad i *Dalarnas Tidningar* 2 mars 2021.
- Thulemark, M., Heldt Cassel, S & Duncan, T. (2021). Sharing is caring? Hosts discussions on sex trafficking in AirBnB accommodation. *Anatolia*, 33(3), 493-495.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13032917.2021.1980068>
- Wen, J., Klarin, A., Goh, E., & Aston, J. (2020). A systematic review of the sex trafficking-related literature: Lessons for tourism and hospitality research. *Journal of hospitality and tourism management*, 45, 370-376.

#22 SEXHANDEL

Hur besöksnäring kan motverka prostitution och sextrafficking

December 2022

Text **Mana Farshid** och **Charlotte Holgersson**, KTH, samt **Maria Thulemark**, Högskolan Dalarna
I forskningen har också **Tara Duncan** och **Eleonora Rossi**, Högskolan Dalarna, deltagit.

Rapportredaktör **Eva Fohlstedt**, BFUF

Illustrationer **Stina Wirsén**

Foto sid 3, **privat**, sid 9 och 12, **Mats Borg**, sid 15, **Anna Sigvardsson**

ISBN 978-91-88535-19-1

Kontakt

mana.farshid@indek.kth.se

charlotte.holgersson@itm.kth.se

mth@du.se

info@bfuf.se

bfuf.se

Rapporten finns att ladda ner på bfuf.se.

Rapporten är en sammanfattning av de två forskningsprojekteten "Att främja en besöksnäring fri från människohandel och prostitution – effekterna på anställdas arbetsmiljö" vid KTH och "No room for trafficking – hotel-
anställdas strategier för att bemöta och motverka prostitution och människohandel" vid Högskolan Dalarna.
Projekten pågick 2020–2022.

Ange gärna BFUF som källa vid citering.

